

Beérkezett: 2026. 02. 16. Elfogadva: 2026. 03. 22. Megjelent: 2026. 05. 31.

DOI: 10.21030/anyp.2026.2.8

Magyari Sára

Pedagógusképzés a Partiumi Keresztény Egyetemen, különös tekintettel a magyartanárképzésre

Bevezetés

A Partiumi Keresztény Egyetem (PKE) a romániai magyar felsőoktatás egyik meghatározó intézménye, amelynek létrejötte szervesen kapcsolódik a rendszerváltozást követő erdélyi magyar intézményépítési folyamathoz. Az egyetem pedagógusképzési rendszere – különösen a magyartanárképzés – nemcsak szakmai, hanem identitásmegőrző és közösségépítő szerepet is betölt a Partium, a Bánság és tágabb értelemben az erdélyi magyarság életében.

A nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetemen a 2012/2013-as tanévben indult újra a magyar nyelvű tanító- és tanárképzés. Annak idején Bartha Krisztina felelt a tanítóképzésért, és Magyari Sára vezette a tanárképzést. Külön örömközpontunkra szolgál, hogy a hallgatók több mint 80%-a pedagógusként dolgozik (magyartanárok, tanítók és óvónők), akiknek megközelítőleg 65%-a falusi iskolákban helyezkedett el. A nagyváradi tanárképzés egyik újszerűsége, hogy nagy hangsúlyt fektet a vállalkozói szellem fejlesztésére. A magyar közösségek szempontjából van és lesz relevanciája ennek a programnak, de a közvetlen eredmények csak évek múltán mutatkoztak meg. Többek között azt is fontos lépésnek tarthatjuk, hogy azok a hallgatók, akik a Partiumi Keresztény Egyetemen végeztek, aktívan bekapcsolódnak a magyar közösségek életébe: például pályázatok írásával, vezetésével, intézményesített közösségfejlesztéssel foglalkoznak civil vagy egyházi berkeken belül (Magyari 2017). A jelen írás célja bemutatni a pedagógusképzés kialakulását, szerkezeti fejlődését és jelenlegi működését, különös tekintettel a magyar nyelv és irodalom szakhoz kapcsolódó tanárképzésre.

A pedagógusképzés történeti előzményei

A nagyváradi pedagógusképzés története több évszázadra nyúlik vissza. A jelen beszámolóban nem célja a történetiséget teljes egészében bemutatni, viszont azt érdemes tudni, hogy „a felekezeti pedagógusképzés az 1777-ben elsőként megalapított katolikus felső elemi tanoda, azaz a fiúknak létesített normaiskola megalakulásától hosszabb-rövidebb megszakításokkal több mint másfél évszázadig teljesítette feladatait. Időközben nemcsak a képzés fenntartói, működtetői, de a résztvevők köre is kiszélesedett: 1858-ban Szent Orsolya-rend Római Katolikus Tanítónő Képző Intézet, 1891-ben az Irgalmas Nővérek Római Katolikus Óvónőképző Intézete, 1905-ben pedig a Nagyváradi Református Tanítóképző Intézet tárja ki kapuit a tanulni és tanítani vágyó lányok számára. A történelem viharai nem kímélik a tanító- és óvóképző intézményeket. Számos átalakulásnak, összeolvadásnak, megszűnésnek és újraindulásnak lehetünk tanúi az évszázadok során. A kezdeti felekezeti pedagógusképzés az 1948-as államosítást követően a század végére teljes mértékben szekulárisává válik [...]. A rendszerváltás után a romániai tanügyi reformsorozat részeként elkezdődik a tanító- és óvóképzés felsőfokúvá alakításának folyamata is. A 20. század utolsó éveiben a felekezeti pedagógusképzés újraindításának első próbálkozásaként a Nagykőrösi Református Tanítóképző Főiskola

kihelyezett tagozataként a Sulyok István Református Főiskolán kezdik el a felsőfokú (főiskolai) tanítóképzést” (Bordás 2023: 29).

A Sulyok István Református Főiskola megalakulása

A pedagógusképzés intézményi alapozása 1990 elején kezdődött meg, amikor a Királyhágómelléki Református Egyházkerület (KRE) Igazgatótanácsa kimondta a Sulyok István Református Főiskola (SIRF) megalakulását és az ideiglenes Intézeti Tanács létrehozását, majd 1990. október 1-jén 238 hallgatóval megkezdődött a vallásanárképzés. A főiskola első megbízott rektora Mester Zsolt volt. 1991 februárjában a Vallásügyi Államtitkárság (4805/1991. számú átirat) engedélyezte a működést a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet nagyváradi Református Teológiai Karaként. Akkoriban a vallásanárképzés Nagyváradon és Zilahon zajlott. Ez az időszak a romániai magyar tanárképzés újraindításának alapvető korszakát jelentette (1).

Intézményi önállósodás és akkreditáció

1995 novemberében a Főiskola Vezetőtanácsa kezdeményezte az intézmény leválását a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetről és az önálló egyetemmel alakulást *Partiumi Keresztény Egyetem* (PKE) néven. 1999. október 1-jén kimondták a PKE létrehozását és az akkreditációs folyamat elindítását, majd 2000 májusában az Országos Akkreditációs Tanács (OAT) ideiglenes működési engedélyt adott a PKE számára. A román kormány 1215/2000. számú határozata hivatalosan is engedélyezte az egyetem és három új szak működését (KH 1215/2000).

A döntő áttörést 2008. szeptember 30-án hozta meg a Román Képviselőház, amely elfogadta az egyetem akkreditációjáról szóló törvényt. A román parlament a 196/2008.10.21. számú törvényben mondta ki a PKE és három szak végleges akkreditációját (196/2008. törvény). Ez a döntés történelmi jelentőségű volt: közel fél évszázados megszakítás után létrejött az első államilag elismert, önálló magyar felsőoktatási intézmény Romániában (1).

Intézményi struktúra és jelenlegi helyzet

2016 júliusában a PKE szenátusa új akadémiai struktúrát fogadott el Pálfi József rektor vezetésével. Ennek értelmében jelenleg működik egy Bölcsészettudományi és Művészeti Kar, ahol Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék, valamint Művészeti Tanszék található, illetve a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, ahol a Humántudományi Tanszék és Gazdaságtudományi Tanszék kapott helyet. Az egyetem jelenleg 15 alapképzési és 7 mesterképzési területen kínál képzést (2).

A magyartanárképzés kialakulása és helyzete

A pedagógusképzés szempontjából kiemelt jelentőségű ez a szak. 2009. október 12-én a Román Felsőoktatási Minőségbiztosítási Ügynökség (ARACIS) jóváhagyta a magyar nyelv és irodalom szak működési engedélyét, a 2010/2011-es tanévtől indult az oktatás az akkori rektor, János-Szatmári Szabolcs vezetése alatt, majd néhány évvel később, 2016 októberében nyerte el a végleges akkreditációját. A magyar nyelv és irodalom szak ezzel intézményesen is megerősödött, és a pedagógiai modulokkal együtt biztosítja a magyartanári pályára való felkészítést. Bár a PKE nem hirdet önálló „magyartanár szakot”, a magyar nyelv és irodalom BA, a multikulturalitás és a többnyelvűség, valamint a fordítás-tolmács MA-képzések mellett a pedagógiai modulok biztosítják a tanári kompetenciát azoknak, akik tanári pályára szeretnének lépni magyar nyelvi tantárgyak területén (2).

A magyar nyelv és irodalom oktatása – mint tantárgy – átível a moduláris rendszerű pedagógusképzésen, így a későbbi tanári szerepre való felkészülés alapját képezi. Ez a szerkezet a PKE-n a szakmai tartalmat és a pedagógiai módszertant egységes képzési folyamattá integrálja. A PKE magyartanárképzése három pilléren nyugszik: 1. létezik egy diszciplináris alapozás: nyelvészeti, irodalomtudományi, kommunikációs, kultúratudományi tárgyak; 2. moduláris képzésben a pedagógiai-pszichológiai modul: tanári kompetenciák megszerzése; 3. gyakorlati képzés: ez az iskolai tanítási gyakorlatot jelenti. A képzés sajátossága, hogy kisebbségi kontextusban zajlik, így az interkulturális nevelés és identitásközvetítés, de a kulturális emlékezet is hangsúlyos szerepet kap. Ez a romániai magyar oktatásban kulcsfontosságú.

A pedagógusképzés jelenlegi szerkezete

Romániában a tanárképzés moduláris rendszerű, ez azt jelenti, hogy a hallgatók beiratkoznak egy alapszakra (például magyar nyelv és irodalom vagy matematika szak), és mellette felvehetik a pedagógiai modult. A BA-szintű képzés arra jogosítja fel őket, hogy általános iskolában taníthassanak, míg az MA-szintű arra, hogy középiskolai tanárok lehessenek. Tehát a PKE pedagógusképzése nem önálló alapszak (például magyartanár BA), hanem úgynevezett pedagógiai modulok keretében működik, amelyek kiegészítik bármelyik alap- vagy mesterképzést: az első szintű pedagógiai modul – az alapfokú tanárképzés – a hároméves BA-szinten vagy posztgraduális formában is elvégezhető, a második szintű pedagógiai modul mesteri vagy posztgraduális szinten már az első modulhoz kötődik.

A képzés célja, hogy a hallgatók pedagógiai-pszichológiai, módszertani és gyakorlati kompetenciákat szerezzenek, amelyek alkalmassá teszik őket a tanári pályára. A tantervben szerepel például a pszichológia, a fejlődéslélektan, a pedagógia, valamint tantárgyspecifikus tanítási módszertanok.

Jelenleg tehát a tanárképzés első (alapozó) szintje 3 éves, akkreditált képzés, magyar nyelven, nappali tagozaton, amelynek célja az alapfokú tanári kompetenciák megszerzése a BA-tanulmányok mellett vagy posztgraduálisan. Kötelező tárgyak: pszichológia, fejlődéslélektan, pedagógia, szakmódszertanok, pedagógiai gyakorlat. Választható tárgyak: alternatív pedagógiák, iskolai tanácsadás, interkulturális nevelés (2).

A pedagógiai modul második szintje (elmélyítő szakasz) 2 éves, akkreditált képzés magyar nyelven. Az első szint elvégzése után, MA-tanulmányok mellett vagy posztgraduálisan végezhető, amelynek célja az elmélyített módszertani és reflexív pedagógiai kompetenciák fejlesztése, a magasabb fokú szakmódszertani tudás megszerzése és a kutatásalapú pedagógiai szemlélet kialakítása. A 2012/2013-as tanévben újraindult tanárképző akkori neve Neveléstudományi Intézet volt, és Magyarai Sára volt az igazgatója 2016-ig, amikor az új akadémiai struktúrában nevet és vezetőt is változtatott az egység: Borbély Julianna vezeti azóta is a PKE Tanárképző Intézetét.

A PKE-n külön szak az *óvodai és elemi oktatás pedagógiája* BA, 3 éves, akkreditált alapképzés, amely 2019. április 22-én nyerte el az ARACIS akkreditációt. A 2026/2027-es tanévtől a Románia Kormánya által elfogadott 1/2026. számú sürgősségi rendelet értelmében a szak két ágra válik: az *elemi oktatás pedagógiája* és a *korai nevelés* (engedélyeztetés alatt) szakokra. Kezdetben Bartha Krisztina volt a szak koordinátora (2012–2016), majd Balogh Brigitta (2016–2018), jelenleg pedig Bordás Andrea (2018-tól).

Mivel a tanárképzés Romániában komplementer modulként integrálható bármely képzés mellé, ez a struktúra rugalmasságot ad abban, hogy például egy magyar nyelv és irodalom szakos BA-hallgató pedagógiai kompetenciát is szerezzen a tanári pályához. Jelenleg a 4139/2022-es rendelet szabályozza a tanárképzés teljes működését, ami azt jelenti, hogy ez a rendelet meghatározza a bemeneti és a kimeneti követelményeket, az oktatási tartalmakat, az óraszámokat és a kreditpontokat is. Ennek értelmében a bemeneti követelmény mindkét szinten egy-egy interjúból áll. A tanárképzés felvételi rendszere a pedagógusi pályára való

alkalmasságot egy interjúval méri fel, amely a jelentkező kommunikációs és pedagógiai készségeit vizsgálja. A tanárképzés első szintjén szabadabb beszélgetést engedélyez a rendelet. Arról faggatjuk a jelentkezőt, hogy miért szeretne tanár lenni, hogyan képzei el a pedagógusi létet, tehát sokkal inkább azt vizsgáljuk, hogy a jelölt alkalmas-e a tanári pályára. Bár nincs arra lehetőség, hogy például retorikai alkalmasságot mérjünk, vagy azt, hogy a tanári beszédre alkalmas-e a hallgató. A második szintű interjú már sokkal inkább számonkéri a pedagógiai-pszichológiai-módszertani tudást, azaz szakspecifikus. Nagy előnye ennek a rendeletnek az, hogy külön felhívja a figyelmet arra, hogy a felvételi azon a nyelven zajlik, amilyen nyelven folyik majd az oktatás. Ez kisebbségi helyzetben nagyon fontos tényező.

A tanárképzés tartalmi mutatóit szintén előírja a fenti rendelet, három nagyobb egységre bontva a tanítási tartalmakat: magtanterv, kiterjesztett tanterv és választható tárgyak. A magtanterv kötelező tárgyakat tartalmaz, és meghatározza ezek heti óraszámát és kreditpontját is: a pszichológiai-pedagógiai megalapozás 18 kreditet jelent, a módszertani és pedagógiai gyakorlatot tartalmazó órakeret 12 kredittel bővül. Az első évben, heti bontásban ez a következőképpen néz ki: *neveléslélektan* (2 óra előadás, 2 óra szeminárium), *pedagógiai I.* (alapozás és a curriculum elmélete, 2 óra előadás és 2 óra szeminárium). A második évben *pedagógia II.* (oktatás elmélete és módszertana, az értékelés elmélete és módszertana, 2 óra előadás, 2 óra szeminárium) és a *szakmódszertan* (2 előadás, 2 szeminárium). Harmadévre marad az *osztálymenedzsment* (heti 1 óra előadás, 1 óra szeminárium), a *TKI-képzés* (1 óra előadás, 1 óra szeminárium) és a *pedagógiai gyakorlat*: órahallgatás heti 3 tanóra, majd a következő szemeszterben tanítási gyakorlat heti 3 órában. További – gyakran választható – kurzusok közé tartozik az *alternatív pedagógiák*, *iskolai tanácsadás* és *interkulturális nevelés* témaköre, amelyek másod- és harmadévben választhatók heti 1 előadás és 2 szeminárium keretében.

A tanárképzés második szintjének (MA) tantárgyai a következő megoszlásban működnek: első évben *serdülők és felnőttek lélektana* (2 előadás, 1 szeminárium), *oktatási projektek menedzsmentje* (2 előadás, 1 szeminárium), másodévben a *műveltségi terület módszertana* (2 előadás, 1 szeminárium) és *pedagógiai gyakorlat*: heti 3 órában órahallgatás és tanítás. Két tárgyat kell választaniuk a hallgatóknak a második, illetve a harmadik szemeszterben, amely lehet *tanári kommunikáció*, *tanácsadás* és *pályaorientáció*, *oktatáspolitikák*, *interkulturális nevelés* stb.

A kimeneti teljesítmények mindkét szinten nagyjából ugyanazt kérik a hallgatótól: egy tanári portfóliót kell leadniuk, amelynek tartalmát a Tanárképző Intézet határozza meg. A mi esetünkben mindig kérünk óraterveket az éppen aktuális szintre vonatkoztatva, tehát az alapozó szinten általános iskolait, az elmélyítő szinten középiskolait, kérünk szummatív felmérőket, az óralátogatások jegyzőkönyveit, esetleg motivációs levelet. A záróvizsga második egysége a portfólió bemutatása és megvédése bizottság előtt.

A PKE pedagógusképzése egyszerre törekszik arra, hogy a hallgatók elméleti tudást kapjanak neveléstudományból, fejlesszék a gyakorlati tanítási képességeiket és készségeiket, ugyanakkor segítse elő a tanári reflexió és önismeret kialakulását, amely különösen fontos a magyar nyelvű iskolai oktatásban. Mindez különösen jelentős a kisebbségi oktatási kontextusban, mivel a pedagógusoknak egyszerre kell kompetensen kezelniük a tantárgyi pedagógiai kihívásokat és a kisebbségi kulturális identitásra épülő nevelést is. A jelenlegi tanévben (2025/2026) a tanárképző hallgatóinak a száma 197 fő az alábbi bontásban: 47 diák van az első évfolyamon, 52 diák a másodikon, 44 diák a harmadikon és 19 diák posztgraduális rendszerben BA-szinten; 18 diák az első évfolyamon, 12 a másodikon és 5 posztgraduális rendszerben MA-szinten. Jelenleg magyar, angol, magyar–angol, német, grafika, kántor és társadalomtudományok szakhoz vehető fel a pedagógiai modul, azaz nyelvtanárokat, zene- és képzőművészet szakos tanárokat képezünk, valamint erkölcsi nevelés, polgári nevelés, társadalmi nevelés tárgyak oktatásához pedagógusokat.

A pedagógusképzés társadalmi és regionális szerepe

A tanárképzésnek, különös tekintettel a magyartanárképzésnek összetett funkciói vannak. Fontos elvárás a tanárjelöltektől, hogy a majdani tanintézetben, ahol dolgozni fognak, közösségszervező és identitásmegőrző szerepet is vállaljanak. Így a tanárképzés a PKE-n túlmutat az egyetemi kereteken: erősíti a magyar nyelvű közösségi oktatást Románia azon területein, ahol a magyar kisebbség él, különösen a Partiumban és a bánsági szórványban. Ez nagyban hozzájárul a kulturális identitás fenntartásához és az anyanyelvi oktatás színvonalához.

Ugyanakkor fontosak a nemzetközi együttműködések is. A PKE több nemzetközi projektben is részt vesz, például olyan Erasmus+ partneri programokban, ahol a hátrányos helyzetű közösségek oktatási fejlesztése is fókuszban van. Ebben a tanévben is folyik az *Oktatási Világpolgárok: Nemzetközi Szemlélet a Tanító- és Tanárképzésben* (OkTáv) című, 2024-1-HU01 KA220-HED-000248326 számú projekt, amelynek célkitűzése a tanárjelöltek felkészítése arra, hogy pedagógusként élni tudjanak a köznevelés és a szakképzés nemzetköziesítési lehetőségeivel, megismerjék a stratégiaépítés lépéseit, a rendelkezésre álló programokat, pályázati és forrásszerzési lehetőségeket, illetve a sikeres projektmegvalósítás és disszemináció eszközeit, valamint bővítsék a kapcsolódó (pedagógiai, pszichológiai) módszertani eszköztárukat. Időtartama 27 hónap, azaz 2024. október 1. és 2026. december 31. között zajlik. Partnerei az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger (koordinátor), a Selye János Egyetem, Révkomáromból, az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kara, Szabadkáról, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Csíkszeredai Kara, a budapesti Milton Friedman Egyetem és a PKE (1).

Következtetések

A Partiumi Keresztény Egyetem pedagógusképzése olyan rugalmas, moduláris rendszer, amelyben a tanári kompetenciák – beleértve a magyartanári készségeket is – az alapszakos és a mesterképzési struktúrába integrált pedagógiai modulok segítségével szerezhetők meg. Ez a megközelítés lehetővé teszi, hogy a pedagógiai felkészítés megfeleljen a modern oktatási követelményeknek és a helyi közösség igényeinek egyaránt. Az elmúlt évtizedek eredményei, a közösségi, iskolai visszajelzések azt mutatják, hogy az intézményben folyó tanárképzés, különös tekintettel a magyartanárok képzésére fontos feladatot lát el a régióban. A magyar szak első akkreditációján az akkori magyar szakos tanfelügyelő elmondta a bizottság előtt, hogy az itt végzett diákok majdnem 65%-a visszamegy falura, vidékre tanítani. A környező iskolák vezetői többször hangsúlyozták, a fiatal tanáraink gyakorlatiasak, kreatívak. Külön öröm, hogy vannak olyan magyartanárok, aki pályakezdőként vállalják, hogy megyehatárokat is átlépve, szórványbeli városokba mennek dolgozni. Az iskolákkal, iskolaigazgatókkal való folyamatos kapcsolattartás azt is lehetővé teszi, hogy gyorsan és közösen találjunk megoldást a szórványtelepüléseken jellemző pedagógushiányra, például az aradi Csiky Gergely Főgimnáziumban itt végzett, és jelenleg is a PKE-n mesterszakon tanuló hallgató lát el magyar- és angoltanári feladatokat, de a temesvári Gerhardinum Római Katolikus Teológiai Líceumban szintén olyan szakemberek dolgoznak (magyartanár, tanítók), akik a PKE végzettjei.

A Partiumi Keresztény Egyetem pedagógusképzése a rendszerváltozás utáni erdélyi magyar intézményépítés egyik legsikeresebb projektje. A Sulyok István Református Főiskolából kinövő intézmény mára teljes jogú, akkreditált egyetemmé vált. A magyartanár- és tanítóképzés különösen fontos szerepet tölt be az intézmény életében, hiszen biztosítja a magyar anyanyelvű oktatás szakmai utánpótlását, hozzájárul a kulturális identitás megőrzéséhez, integrálja a bolognai rendszer követelményeit, és modern pedagógiai modulrendszerben működik. A PKE pedagógusképzési rendszere tehát egyszerre regionális jelentőségű és nemzetpolitikai súlyú is.

Irodalom

- Bordás Andrea 2023. Az óvó- és tanítóképzés tíz éve a Partiumi Keresztény Egyetemen. In: Bordás Andrea – Domján Mária-Katalin – Kelemen Henrietta (szerk.) *Egy évtized kihívásai, változásai a pedagógusképzés és a neveléstudományok területén. A III. Oktatás határhelyzetben konferencia tanulmánykötete*. Partium Kiadó. Nagyvárad. 29–45.
- Magyari Sára 2017. A nyelvközösség perspektívái. In: Magyari Sára – Bartha Krisztina (szerk.) *Nyelv – közösség – perspektíva*. Partium Kiadó. Nagyvárad. 87–94.
- Románia Kormánya, 1/2026-os sürgősségi kormányrendelet.
- Románia Kormánya, 1215/2000. számú határozat.
- Románia Kormánya, 4139/2022. számú rendelet.
- Román Parlament, 196/2008.10.21. számú törvény.

- (1) A Partiumi Keresztény Egyetem története. <https://partium.ro/hu/egyetem/rolunk/tortenetunk> (2026. február 11.)
- (2) A Partiumi Keresztény Egyetem Pedagógiai moduljának bemutatása. https://partium.ro/hu/kepzesek/f_Tipus_peda (2026. február 11.)

Sára Magyari: Teacher education at Partium Christian University, with special attention to Hungarian language teacher training

Kulcsszók: pedagógusképzés, magyartanárképzés, kisebbség, Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad

Keywords: teacher education, Hungarian language teacher training, minority, Partium Christian University, Oradea

Az írás szerzőjéről

Magyari Sára

Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad, Románia

saramagyary[kukac]yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0002-0485-4316>

Copyright © 2026 Sára Magyari

This is an open-access article. This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).